

RÈPLICA PERSONAL A UN ARTICLE COL·LECTIU

Editar Verdaguer: propòsits i resultats

NARCÍS CAROLERA

Agraeixo als signants de l'article *Sobre les edicions de Verdaguer*, publicat en aquest suplement el 27 de novembre passat, l'atenció que dediquen a les meves modestes aportacions verdaguerianes i la distinció que m'atorguen destinant-me unes reflexions tan disertes com erudites. Obeint el seu consell, he llegit amb atenció les observacions que m'adrecen i em veig obligat a respondre-hi amb unes quantes consideracions que poden ajudar a plantejar en els seus justos termes una falsa polèmica -atiada per inconfessables interessos personals i editorials-, que, com diuen els articulistes, pot haver desorientat més d'un lector.

L'any 1985, preparant una edició escolar dels *Viatges* de Verdaguer, em vaig adonar de les manipulacions, sobretot lingüístiques, sofertes pel text original al llarg de gairebé un segle, i vaig considerar prioritària l'edició crítica de tota l'obra de l'escriptor. Poc després, en ocasió del primer Col·loqui sobre Verdaguer, celebrat a Vic l'abril del 1986, vaig fer evident aquesta necessitat en una aportació científica, que es publicà en les actes de l'esmentat Col·loqui. Simultàniament, els organitzadors de la trobada van fer públic un projecte d'edició de l'obra completa de Verdaguer, a càrrec de la vigatana editorial Eumo, i van donar a conèixer els noms dels integrants del comitè científic que l'havia de dur a terme. Tot i les promeses que Ricard Torrents -ànima d'aquest projecte- m'havia fet reiteradament en anteriors converses personals, el meu nom fou suprimit a darrera hora -per veto exprés de Joaquim Molas-, de la llista de membres de l'esmentat comitè editorial.

Durant els gairebé divuit anys transcorreguts des d'aleshores, i per més que m'hagi pogut doldre, com a universitari i com a vigatà, he hagut de treballar tot sol, només amb l'ajut d'editors interessats en la publicació de les obres del poeta (gràcies, Jaume Vallcorba, Àlex Susanna, Josep Cots, Lluís Pagès i Antoni Marí) i sense cap subvenció oficial, com han tingut, des del 1987, els editors de Vic. El 1991 vaig publicar la meua tesi doctoral -la primera dedicada a Verdaguer- a la prestigiosa *Biblioteca Verdagueriana* d'Editorial Barcino, creada pel príncep dels verdagueristes, Josep Maria de Casacuberta. D'aleshores ençà he donat a la impremta una dotzena d'edicions verdaguerianes, cinc de les quals

són crítiques -*L'Atlàntida*, *Canigó*, *Excursions i viatges*, *Al cel i Poesies juvenils inèdites*- i vuit més contribueixen a divulgar l'obra de l'escriptor en edicions solvents i rigoroses, adreçades al lector normal: *Flors del Calvari*, *Canigó* (en edició de butxaca), *En defensa pròpia*, *Pàtria*, *Del Canigó a l'Aneto*, *Aires del Montseny*, *Montserrat* (complet) i *De Tànger a Sant Petersburg*, publicada fa dos mesos. I tinc a punt d'impremta una altra edició crítica d'un títol destacat del geni de Folguerolles.

MESTRES I MENTORS

No és cert, però, que m'hagi sentit sol, tot i haver estat exclòs de l'edició vigatana. Estic molt agraït als mestres i mentors que sempre han atès els meus dubtes i m'han orientat amb els seus consells. Vull expressar, doncs, el meu reconeixement als qui m'han guiat i encoratjat en l'àrdua tasca d'editar Verdaguer amb garanties filològiques: el verdaguerista Pere Bohigas, amb qui vaig mantenir unes primeres converses sobre la qüestió; l'insigne Martí de Riquer, que presidí amb docta equanimitat el tribunal que va jutjar la meua tesi doctoral i que avui m'honora amb la seva amistat; l'enyorat Joan Coromines, profund coneixedor de la llengua del poeta, que em comminà a preparar l'edició crítica de *Canigó* i atengué, amb generositat immerescuda, tots els meus dubtes; l'erudit Josep Romeu i Figueras, que m'ha donat indicacions molt valuoses per afrontar l'edició d'un text; el senyor Josep Maria Solà i

MOSSÈN CINTO VERDAGUER, AUTOR DE 'CANIGÓ', 'PÀTRIA' I 'L'ATLÀNTIDA'

Camps, membre honorífic de la Societat Verdaguer, que m'ha format amb el seu mestratge i m'ha descobert aspectes inadvertits en textos del poeta; el catalanòfil suís Curt Wittlin, de qui he après moltes coses treballant plegats en l'edició divulgadora dels escrits excursionistes de Verdaguer; i, *last but not least*, els savis professors Alberto Bleuca, Joan Solà i Albert Rossich -mestres i amics-, que han atès sempre els meus dubtes i m'han orientat amb els seus consells.

Divuit anys després de la presentació del projecte d'edició de l'obra verdagueriana completa, que ha de tenir més de quaranta volums, Eumo i la Societat Verdaguer n'han publicat només quatre i mig, un dels quals -a cura d'Isidor Cònsul- no admet la consideració d'edició crítica, ja que reproduceix l'única edició publicada per l'autor, sense col·locar-la amb els manuscrits. Tres d'aquests volums són tesis doctorals

-com la que vaig publicar a Barcino el 1991-, amb extenses introduccions i nombroses notes a peu de pàgina en lletra remenuda i de molt mal llegir. Són edicions erudites, pensades per a estudiosos, i poc recomanables al públic lector general.

REPÀS SUMARÍSSIM

Ja que l'il·lustre sanedrí que signa l'article que motiva aquestes ratlles em retreu algun punt discutible de la meua edició de *Canigó* -avalada per Joan Coromines-, és de justícia que jo faci un sumaríssim repàs a l'abundosa munió d'errors, errades i inexactituds que posa en qüestió la qualitat i la validesa d'aquestes edicions que es pretenen modèliques. Atès que l'espai de què dispo és reduït, destacaré només alguns dels nyaps més flagrants d'un dels volums de la col·lecció de Vic: justament l'edició de *Montserrat* (de fet, només la *Llegenda*), que els signants de l'article exclouen a priori de

tota crítica, adduint la indefensió del seu curador, malauradament traspassat.

Ja és la segona vegada -la primera va ser, fa mig any, a *Serra d'Or* - que se m'emascara amb la calumniosa insídia d'una pretesa ofensa al responsable del volum dedicat a la *Llegenda de Montserrat*. El difunt Maur M. Boix, amb qui m'unia una bona amistat, no ha estat mai objecte de retret ni de reserva per part meua. La crítica a la poca cura del volum i als seus nombrosos errors i desençerts (que en la meua modesta edició de *Montserrat* he mirat d'esmenar) va destinada al "comitè d'edició" -integrat pels mateixos noms que signen l'article de referència- i, sobretot, a Ramon Pinyol, que va tenir cura de la "revisió del volum", segons s'explicita en els crèdits del llibre. El pare Boix (que en pau descansi) és deutor de la meua gratitud -i la de tots els verdagueristes- per l'eruditíssim estudi introductor a l'edició de l'esmentada obra de Verdaguer, i per haver establert correctament el text de la *Llegenda de Montserrat* a partir de l'última edició controlada per l'autor. Mai no he

"llançat fang", com diuen els articulistes, damunt de ningú i menys sobre el nom de l'enyorat pare Maur, coneixedor com pocs del poema montserratí i la seva complexa transmissió impresa.

Uns quants exemples il·luminaran el que vull dir. Les pàgines 79-80 de l'edició de Vic presenten més de deu errors, no imputables al curador de l'obra, sinó a qui n'havia de fer la revisió: la majoria són de puntuació (que de vegades afecta la mètrica, com la grafia del mot *traïdor*, sorprendentment justificada en nota, i repetida en altres versos); altres, purament ortogràfics, com la forma *umplir* per a l'infinitiu del verb *omplir*; i, sobretot, la supressió de la preposició *a* precedint un complement directe, construcció habitual en els escrits de Verdaguer: "temptà alguns sants [...] el gloriós sant Benet" (en lloc de "temptà a alguns sants [...] al gloriós..."). Aquí el responsable de la revisió

Vull expressar el meu reconeixement als qui m'han guiat i encoratjat en l'àrdua tasca d'editar Verdaguer

▶▶▶